

หัวข้อเรื่อง	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความรู้ขององค์กร ภาครัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณีกรมทรัพยากรน้ำ
นักศึกษา	นายบุญชัย งามวิทย์โรจน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.นิตินัย ตันพานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	พ.อ.ประสงค์ ชิงชัย
ระดับการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิชา	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2549

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความรู้ขององค์กรภาครัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณีกรมทรัพยากรน้ำมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลและแนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการความรู้ โดยที่การศึกษาครั้งนี้จะเป็นการรวบรวมรูปแบบและวิธีการต่างๆ การสัมภาษณ์พนักงานระดับผู้บริหารอย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมแล้วนำมาวิเคราะห์หาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการความรู้ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่เป็นหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับกรมทรัพยากรน้ำให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดเป้าหมายของการบริหารจัดการความรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญเพราะจะเป็นผลลัพธ์ที่ทุกคนในองค์กรต้องเข้าใจและกิจกรรมทุกอย่างที่ทำ จะต้องสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันซึ่งการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการจูงใจให้พนักงานในการจัดการการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมจะช่วยผลักดันให้องค์ประกอบของการจัดการความรู้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศและเวทีที่บุคลากรจะสามารถสื่อสารหรือสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างกว้างขวางและการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้พนักงานมีความรู้ทักษะในวิชาการสมัยใหม่ จะเป็นแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความรู้ของกรมทรัพยากรน้ำ

**FACTOR INFLUENCING THE KNOWLEDGE MANAGEMENT
IN GOVERNMENT ORGANIZATION: A CASE STUDY OF
DEPARTMENT OF WATER RESOURCES**

MR. BOONCHAI NGAMVITROJE

**A STUDY PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE EXECUTIVE MASTER OF
PUBLIC ADMINISTRATION PROGRAM
GRADUATE SCHOOL
SRIPATUM UNIVERSITY**

2006

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากบิดาผู้ล่วงลับไปแล้ว และมารดาผู้ให้การสนับสนุนต่อการศึกษา และต้องขอขอบพระคุณต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุมที่กรุณาคัดเลือกให้ผู้ศึกษา ได้รับทุนการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับนักบริหาร และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.นิตินัย ตันพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาด้านความรู้ คำแนะนำและแนวทางในการศึกษาครั้งนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ พร้อมกับขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์พันเอกประสงค์ ชิงชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ให้ข้อคิด คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ตลอดจนคำแนะนำ แก่ใจให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ครอบคลุมตามขอบเขตของการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ยี่มิวิไล ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับนักบริหารพร้อมทั้งคณาจารย์ ตามหลักสูตรดังกล่าวที่ได้มอบความรู้และทักษะให้เกิดแนวคิด การศึกษาอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอนตลอดจนให้ความอนุเคราะห์อย่างยิ่งระหว่างการศึกษาตลอดหลักสูตร

ต้องขอขอบพระคุณต่อผู้บริหารกรมทรัพยากรน้ำพร้อมทั้งข้าราชการและลูกจ้าง สำนักวิจัยพัฒนาและอุทกวิทยาทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือต่อการศึกษาครั้งนี้ตลอดจนเพื่อนนักบริหารรุ่น 11 พี่ๆ น้องๆ และครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและเป็นกำลังใจจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

บุญชัย งามวิทย์โรจน์

สารบัญภาพ

		หน้า
รูปที่ 2-1	แสดง SECI Model	10
รูปที่ 2-2	แสดงอุปสรรคของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้	24
รูปที่ 2-3	แสดงวงจรการเรียนรู้	28
รูปที่ 2-4	แสดงการเชื่อมโยง กาวัด การวิเคราะห์ และการจัดการ ความรู้ในองค์กรภาครัฐ	33
รูปที่ 2-5	แสดงกระบวนการรู้ตามกรอบแนวคิดแบบ Prescriptive	44
รูปที่ 2-6	แสดงองค์ประกอบของการจัดการความรู้ตามกรอบแนวคิด แบบ Descriptive	45
รูปที่ 2-7	แสดงวงจรการจัดการความรู้แบบ 3 มิติตามกรอบแนวคิด แบบผสมผสาน	47
รูปที่ 3-1	แสดงขั้นตอนการศึกษา 59	
รูปที่ 3-2	แสดงโครงสร้างกรมทรัพยากรน้ำ 64	
รูปที่ 4-1	แสดงวงจรการจัดการความรู้แบบ 3 มิติตามลักษณะ สภาพแวดล้อมของกรมทรัพยากรน้ำ	80

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญภาพ	VI
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 นิยามศัพท์	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้	9
2.2 กรอบความคิดการบริหารจัดการความรู้	21
2.3 การศึกษาจากหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการความรู้แล้ว	48
3 การบริหารจัดการความรู้ของกรมทรัพยากรน้ำ	58
3.1 ขั้นตอนการศึกษา 58	
3.2 วิธีการศึกษา 60	
3.3 ความเป็นมาและโครงสร้างของกรมทรัพยากรน้ำ 61	
3.4 ผลการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสังเกต 65	
แบบมีส่วนร่วม	

